

На данашњи дан 1910. године основано је Друштво за српски језик и књижевност, на иницијативу Павла Поповића, Александра Белића и Јована Скерлића, ради усавршавања наставе српског језика и књижевности у школама. Друштво је радило до 1941. с прекидом за време Првог светског рата.

1444 - У бици код Варне у Бугарској снаге турског султана Мурата II до ногу су потукле пољско-угарску војску пољског краља Владислава Јагјела III, који је у бици погинуо, и ердељског војводе Јаноша Хуњадија, у српским народним песмама познатог као Сибињанин Јанко.

1483 - Рођен је немачки верски реформатор Мартин Лутер, оснивач протестантизма у Немачкој, најзначајнији међу вођама европске црквене реформације. Син рудара, према очевој вољи почео је да студира право, али је убрзо ступио у монашки ред августинаца. Изложио је 1517. захтев за реформу Цркве у 95 теза, које је приковао на врата катедрале у Витенбергу, и позвао је на расправу све који се с тим не слажу. Папа Лав X искључио га је из римокатоличке цркве, али се његово учење проширило Немачком и захватило све друштвене слојеве, претворивши се у широки народни покрет против папске власти. Осуђивао је деформације, лицемерје и корупцију римске цркве, посебно оштро настојање папе Лава X да продајом индулгенција, којима су "искупљивани" чак и будући греси, намакне новац за довршење храма Светог Петра у Риму. Његово учење проширило се касније и на друге земље, а Лутерови списи и превод Библије одлучујуће су утицали на стварање јединственог немачког књижевног језика.

1493 - Рођен је швајцарски алхемичар и лекар Теофраст Бомбаст фон Хохенхајм, познат као Филип Ауреол Парацелзус, писац медицинских и окултних дела, који је одлучујуће допринео примени хемије у медицини. Зачетник је "јатрохемије", некакве рудиметарне хемиотерапије.

1668 - Рођен је француски композитор и оргуљаш Франсоа Купрен, централна личност музичког живота Париза почетком 18. века. Био је дворски клавсениста и музички учитељ деце краља Луја XIV. Написао је методику "Уметност свирања на клавсену" и значајан је као композитор програмских клавсенских свита у рококо стилу, попут "Комада за клавсен".

1697 - Рођен је енглески сликар Вилијам Хогарт, изузетан портретиста и цртач физиономија. Оставио је релативно мали број радова и углавном је сликао сцене сатиричног и морализаторског карактера из живота аристократије.

1759 - Рођен је немачки писац, филозоф, историчар и теоретичар уметности Јохан Кристоф Фридрих фон Шилер, писац драма с револуционарним набојем и најзначајнији немачки класични драматичар. Побегло је из Виртембершког војводства у којем је радио као пуковски лекар од 1780. до 1782, затим је живео у Манхајму и Лајпцигу. У Вајмар се преселио 1787, где се спријатељио с Гетеом, захваљујући којем је 1789. постао професор историје на Јенском универзитету. Између 1795. и 1800. издавао је часописе "Хоре" и "Алманах муза". Дела: драме "Разбојници", "Дон Карлос", "Валенштајн", "Вереници из Месине", "Деметријус" (недовршена), трагедије "Фијескова завера у Ђенови", "Сплетка и љубав", "Марија Стјуарт", "Девица Орлеанска", "Вилхелм Тел", баладе "Поликратов прстен", "Јемство", "Ибикови ждрали", историјски радови "Историја отпадништва уједињене Низоземске", "Историја Тридесетогодишњег рата", филозофске и естетичке расправе "О љупкости и достојанству", "О узвишеном", "О естетичком васпитању човека", "О трагичној уметности", "О наивном и сентименталном песништву", епиграми "Ксеније" (с Гетеом).

1838 - Рођен је српски социјалиста Живојин Жујовић, први пропагатор и идеолог социјализма у Србији. Био је следбеник Прудона. Социјалистичке идеје прихватио је током школовања у Русији у Кијеву, где је завршио Духовну академију, затим у Петрограду и Минхену на студијама филозофије. Објавио је више студија, расправа и полемика и сарађивао у "Гласнику Српског ученог друштва", "Летопису Матице српске" и у политичком листу "Србија".

1882 - Краљ Србије Милан Обреновић примио је у свечану аудијенцију Јуџина Шилера првог изванредног и опуномоћеног посланика САД у Србији. Том приликом Шилер је српском краљу предао акредитивна писма.

1891 - Умро је француски писац Жан Николас Артур Рембо, претеча симболизма и надреализма. Његово песничко дело није обимно, али је снажно утицало на француске и светске песнике новим песничким језиком и неуобичајеном метафориком. Већину песама написао је пре 20. године, а већ у 17. чувену поему "Пијани брод". Као присталица Париске комуне написао је и више револуционарних песама. Живео је луталачки и дуго боравио у северној Африци, где је трговао и веома се обогатио. Његово дело наговестило је симболизам па и надреализам, и аутентичном песничком вредношћу инспирисало је многе песнике широм света. Дела: песничке збирке "Песме", "Илуминације", "Боравак у паклу".

1901 - Рођен је српски правник Милан Бартош, стручњак за међународно јавно право, професор Правног факултета у Београду, члан Српске академије наука и уметности. Био је државни саветник и члан више делегација Југославије на заседањима Уједињених нација. Између два светска рата је објавио "Стварно право" и "Основе приватног права", а после рата "Међународно јавно право".

1919 - Рођен је руски инжењер Михаил Тимофејевич Калашњиков, конструктор најбоље аутоматске пушке 20. века АК-47, назване "Калашњиков" према његовом презимену.

1923 - Рођен је Драгослав Андрић, српски књижевни преводилац, писац, лексикограф, драматург. Са енглеског, француског, немачког и руског превео око 130 књига поезије, прозе као и драмских дела. Посебно се истичу његове антологије класичне кинеске поезије, традиционалне јапанске поезије, канадске поезије и америчке хумористичке поезије. Приређивач је и преводилац "Антологије светске поезије", "Лексикона вицева", "Речника жаргона" и више шаховских књига.

1925 - Рођен је велшки позоришни и филмски глумац Ричард Џенкинс, познат као Ричард Бартон, који се сјајним талентом најпре наметнуо у позоришту играјући карактерне улоге у драмама Вилијама Шекспира, после чега је остварио сјајну филмску каријеру. Филмови: "Клеопатра", "Бекет", "Ана од хиљаду дана", "Укроћена горопад", "Др Фауст", "Комедијаши", "Троцки", "Сутјеска".

1928 - Регент Хирохито крунисан је за цара (микадо) Јапана.

1932 - Рођен је амерички глумац Рој Шајдер, најпознатији по улогама шерифа Бродија у Спилберговом трилеру "Ајкула" и кореографа Боба Фоса у мјузиклу "Сав тај џез". Шајдер је у богатој каријери имао две номинације за Оскара: за улогу у филму "Сав тај џез" (1979) и за најбољу споредну улогу, полицајца Русоа у Фридкиновом филму "Француска веза" (1971). Запажен је и у филмовима и серијама: "Маратонац", "Клут", "Плави гром", "Одисеја у свемиру: 2010", "Руска кућа".

1938 - Умро је турски државник Кемал Ататурк, под чијим је вођством 1922. збачен последњи султан Мухамед VI, а 1923. проглашена република. Као генерал (паша) спасао је Турску код Галипоља 1915. а његовим одлучним акцијама спречено је комадање Турске после Првог светског рата од стране савезника. Током 18 година владавине одлучним реформама драматично је изменио лик земље. Прокламовао је једнакост свих грађана, спровео аграрну реформу, донео савремене законе, реформисао језик и правопис, укинуо калифат, завео строго световну државу, забранио ношење феса, зара и фереџе, дао изборно право женама. У спољној политици је напустио панисламистичке концепције које су имали турски султани, али и пантуранске које су имали младотурци. Један је од твораца Балканског савеза 1934.

1938 - Фашистички италијански режим Бенита Мусолинија прихватио је антисемитске законе под утицајем немачког нацизма.

1942 - Савезничке снаге су у Другом светском рату, после победе код Ел Аламејна у Либији над Афричким корпусом немачког генерала Ервина Ромела, очистиле Египат од немачких трупа и заузеле алжирски град Оран.

1943 - Немачке власти су у Другом светском рату, успоставиле издајничку "Народну управу" у Црној Гори. Њу су сачињавали стари противници заједничке српске (и југословенске) државе, углавном из непосредног окружења негдашњег владара Николе Петровића.

1944 - Откривено је да нацистичка Немачка употребљава ново оружје у Другом светском рату - ракете "Фау-2" против Велике Британије.

1945 - Комунистичку владу Албаније признале су западне силе.

1973 - Државни секретар САД Хенри Кисинџер допутовао је у Пекинг, где је кинеским лидерима пренео да су САД одлучне да нормализују односе с Кином што је пре могућно.

1975 - Владе Југославије и Италије потписале су у Осиму, недалеко од Анконе, уговор о дефинитивном решењу граничних и других питања између двеју земаља.

1982 - Умро је руски државник Леонид Иљич Брежњев, генерални секретар Централног комитета Комунистичке партије и председник Президијума Врховног совјета Совјетског Савеза, који је највишу власт у Совјетском Савезу задобио 1964. збацивањем Никите Хрушчова и држао је до смрти. Допринео је успостављању дијалога са САД после дугог периода хладних односа, али је спутао промене наговештене у Хрушчовљево време.

1989 - Генерални секретар Комунистичке партије Бугарске Тодор Живков је после 35 година на челу владајуће странке поднео оставку, а заменио га је Петар Младенов. Седам дана касније смењен је и с положаја председника Државног савета Бугарске, на којем га је такође наследио Младенов, а убрзо је искључен и из партије.

1990 - Вођа социјалиста Чандра Шекар постао је председник владе Индије.

1994 - Ирак је формално признао Кувајт као суверену државу.

1995 - Нигеријски војни режим обесио је деветорицу активиста за људска права, укључујући Кен Саро Виву, вођу племена Огони. То је изазвало огорчење, али се Запад задовољио вербалним осудама, због интереса компанија које у Нигерији експлоатишу нафту и гас.

1997 - Председници Русије и Кине Борис Јељцин и Ђанг Цемин потписали су декларацију којом је окончан дугогодишњи погранични спор двеју земаља.

2000 - СР Југославија је постала пуноправни члан ОЕБС (Организација за европску безбедност и сарадњу).

2003 - Умро је зимбабвеански државник Кенан Банана, први председник независног Зимбабвеа. Био је председник од 1980. до 1987, кад је функцију препустио премијеру Роберту Мугабеу, који је и до тада фактички владао том бившом британском колонијом.

2007 - Умро је Норман Мајлер амерички књижевник, двоструки добитник Пулицерове награде, аутор бестселера "Голи и мртви". Иако је по образовању био авиоинжењер, Мајлер се посветио писању и међународну славу стекао је у 25. години романом "Голи и мртви". Првог Пулицера добио је 1967. за роман "Армије ноћи" о маршу на Пентагон у време Вијетнамског рата. Отуда су га сматрали за гласноговорника Вудсток генерације.

2011 - Преминуо је Петар Краљ, српски глумац. Школовао се у Новом Саду и Београду, где је дипломирао глуму. Од 1968. до 1979. био је члан Атељеа 212, када одлази у слободне уметнике. Уживао је изузетну популарност и добитник је бројних признања, међу којима су и четири награде за животно дело: Добричин прстен, "Павле Вуисић", "Златни ћуран", награда Стеријиног позорја.

2015 - Преминуо је Хелмут Шмит, дугогодишњи председник владе Немачке. Омиљени немачки канцелар социјалдемократа Шмит, важио је за својеврсног интелектуалног па и моралног арбитра модерне Немачке. На челу владе те земље налазио се од 1974. до 1982. године. Претходно је у више наврата био министар, финансија, привреде и одбране.

(Танјуг)